

**Міністерство освіти та науки України
Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії
Кафедра фінансів**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ
І ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ»
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит»**

**Мукачево
2016**

Методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит» / Укладач: к.е.н., доцент кафедри фінансів Гладинець Н.Ю. – Мукачево: МДУ, 2016. – 48 с. (1,98 авт.арк.)

Відповідальний за випуск: зав.кафедрою фінансів д.е.н., професор Черничко Т.В.

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри фінансів,
протокол №10 від 25.01.2016 р.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Ліба Н.С.

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою МДУ, протокол № 7 від «23» лютого 2016 р.

Видання містить загальні положення щодо проведення практичних занять, зміст навчальної дисципліни за темами, завдання до практичних занять, методичні рекомендації до розв'язування практичних завдань, типові задачі з дисципліни та приклади розв'язування практичних завдань, тестові завдання, теми рефератів та вимоги до їх оформлення, перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль з дисципліни, список рекомендованої літератури. Для студентів спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит».

© Мукачівський державний університет , 2016 рік
© Гладинець Н.Ю., 2016 рік

ЗМІСТ

Передмова	4
Загальні положення щодо проведення практичних занять	5
Зміст навчальної дисципліни за темами	5
Завдання до практичних занять з дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції»	11
Методичні рекомендації до розв'язування практичних завдань	18
Типові задачі з дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції»	22
Приклади розв'язування практичних завдань	26
Тестові завдання	34
Теми рефератів	44
Вимоги до оформлення рефератів	45
Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль	46
Список рекомендованої літератури	47

ПЕРЕДМОВА

Наукове розуміння проблем валютних відносин, валютних операцій, кредитних відносин, банківської справи є необхідними компонентами становлення професійних економічних знань студентів.

Мета дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» – формування у студентів свідомої причетності до поглиблення інтеграції України у світове співтовариство через уміння здійснювати кредитно-розрахункові та валютні операції.

Завдання вивчення дисципліни – засвоєння студентами теоретичних знань та набуття практичних навичок виконання кредитно-розрахункових та валютних операцій, що здійснюються при обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності експортерів та імпортерів. Завданням менеджера зовнішньоекономічної діяльності є здійснення правильного вибору між існуючими формами валютних розрахунків з метою отримання коштів за найменшою ціною або отримання найбільш високого доходу від їх продажу за мінімізації валютного ризику.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- охарактеризувати сутність валютних відносин та валютних розрахунків, їх структуру та роль в ринкових умовах господарювання;
- сутність неторгових та експортно-імпортних операцій і розрахунків клієнтів;
- принципи організації кореспондентських відносин із зарубіжними банками;
- особливості кредитування учасників міжнародних розрахунків при експорті та імпорті товарів.

вміти:

- здійснювати конкретні операції у сфері міжнародних розрахунків та на валютних ринках;
- оформляти бланки типових документів, які застосовуються у міжнародній торгівлі та при міжнародних розрахунках, а саме: комерційні документи та їх різновиди, транспортні, страхові документи, всі види фінансових документів;
- проводити розрахунки з використанням акредитивів, інкасо, чеків, пластикових карток, векселів, чеків тощо.

Дисципліна «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» належить до дисциплін циклу професійної підготовки спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит». Дисципліна розглядається як складова змісту навчальної підготовки магістрів і побудована на відповідних теоретичних, наукових засадах та практичній підготовці. Дисципліна «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» тісно пов'язана з дисциплінами «Гроші та кредит», «Центральний банк і грошово-кредитна політика», «Міжнародні фінанси».

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організує обговорення студентами питань з тем, визначених робочою навчальною програмою, а також формує вміння і навички практичного застосування певних теоретичних положень шляхом виконання практичних завдань.

Основна мета практичного заняття – розширення, поглиблення й деталізація теоретичних знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямування їх на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення студентів.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх студентами на занятті.

Основними етапами підготовки та проведення практичного заняття є: попередній контроль знань, умінь і навичок студентів, отриманих на попередніх заняттях, постановка загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів шляхом розгляду окремих питань у формі бесіди, дискусій тощо, виконання певних практичних завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірка, оцінювання.

Вивчаючи конкретну тему, необхідно попередньо ознайомитись з програмою, її змістом, переглянути основну та додаткову навчальну літературу, а також періодичні статті з питань економіки, банківської справи, валютного регулювання.

З питань, які виникають під час вивчення тієї чи іншої теми, студентам пропонується звертатись до викладача на кафедру фінансів за консультаціями.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. **ВАЛЮТНИЙ КУРС ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ**

Тема 1. Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій

Визначення валютного курсу. Валютний курс як співвідношення попиту та пропозиції на валютному ринку. Валютний курс як інструмент зв'язку між вартісними показниками національного та світового ринку. Курсові співвідношення валют. Вплив валютного курсу національної грошової одиниці на експортні та імпорتنі операції. Валютний демпінг, його негативний вплив на економічний розвиток країни. Історичні відомості про валютний курс гривні. Економічні функції, що виконує валютний курс. Класифікатор іноземних валют. Основні групи факторів, що впливають на валютний курс: соціологічні, екологічні, політичні, економічні. Фундаментальні фактори впливу на валютний курс. Паритет купівельної

спроможності валют. Правило однієї ціни. Абсолютний та відносний паритети купівельної спроможності. Методи обчислення відносного паритету купівельної спроможності: ціновий метод та метод ефективних виробничих витрат. Валовий національний продукт як фактор впливу на валютний курс національної грошової одиниці. Рівень реальних процентних ставок як фактор впливу на валютний курс. Рівень безробіття як фактор впливу на валютний курс. Інфляція як фактор впливу на валютний курс. Стан платіжного балансу країни як фактор впливу на валютний курс. Технічний аналіз прогнозування валютного курсу. Висхідний та низхідний тренди. Зміна тренду. Державні методи регулювання валютного курсу. Девальвація. Ревальвація. Валютні інтервенції. Застосування валютних обмежень. Регулювання платіжного балансу. Система валютного регулювання та валютного контролю в Україні. Порядок установлення і використання офіційного валютного курсу гривні до іноземних валют.

Тема 2. Конвертованість валют

Сутність конвертованості валют. Визначення конвертованості національної валюти, що змінювалося відповідно до вимог світового валютного ринку. Вимоги щодо конвертованості національної грошової одиниці згідно зі статтею 8 Міжнародного валютного фонду. Визначення конвертованості валют з погляду теорії грошей. Ступінь конвертованості валюти та його ефективність. Шкала конвертованості валют: від повної конвертованості до повної неконвертованості та відповідність ступеня конвертованості умовам розвитку суспільства. Види конвертованості валют та їх вплив на структуру економічних взаємовідносин суб'єктів підприємницької діяльності. Внутрішня (резидентська) конвертованість. Зовнішня (нерезидентська) конвертованість. Поточна (часткова) конвертованість. Капітальна (повна) конвертованість. Значення конвертованості для розвитку економіки країни. Значення конвертованості для банків, експортерів та імпортерів. Статус конвертованості гривні. Передумови для надання національній валюті України статусу вільної конвертованості.

Тема 3. Платіжний баланс країни

Характеристика зовнішнього сектору економіки. Експортні та імпорتنі операції, їх вплив на формування попиту та пропозиції іноземної і національної валюти на валютних ринках. Визначення платіжного балансу країни. Ратифікація Україною Угоди про Міжнародний валютний фонд. Проблеми укладення платіжного балансу України.

Структура платіжного балансу згідно з методикою МВФ. Баланс поточних операцій: експорт, імпорт, чистий дохід від інвестицій, послуги, платежі, разові односторонні платежі. Баланс руху капіталу: чистий відтік капіталу, чистий приплив капіталу. Баланс офіційних розрахунків, напрями руху валютних резервів країни. Правило віднесення статей платіжного балансу до дебету або кредиту. Дефіцит та профіцит платіжного балансу, його вплив на валютний курс національної грошової одиниці. Статистика Національного банку України, Державної митної служби, Міністерства статистики України як основа складання платіжного балансу України. Стан платіжного балансу України.

Тема 4. Еволюція розвитку валютних систем

Поняття валютної системи. Національна та світова валютні системи, їх вплив на стабільність міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій. Система фіксованих валютних курсів. Сутність міжнародної валютної системи «золотий стандарт». Механізм регулювання валютних курсів, що властивий «золотому стандарту». Механізм автоматичного врегулювання платіжного балансу за системою «золотого стандарту». Підтримка рівноваги валютних курсів за Бреттон-Вудською валютною системою. Причини та процес утворення євродоларів та євровалютного ринку. Причини емісії СДР та їх роль у стабілізації рівноваги міжнародної грошової маси. Девальвація долара США. Недоліки та переваги системи фіксованих валютних курсів.

Перехід світової валютної системи на режим вільно плаваючих валютних курсів. Основні положення Міжнародної грошової конференції 1973 р. у Парижі. Рішення підпорядкувати валютні курси закону попиту та пропозиції. Недоліки та переваги системи плаваючих валютних курсів. Принципи Ямайської валютної системи: встановлення системи плаваючих валютних курсів, демонетизація золота. Причини утворення та механізм функціонування Європейської валютної системи. Економічна сутність європейської валютної одиниці ЕКЮ та причини емісії. Сітка крос-курсів валют Європейської валютної системи та механізм їх регулювання. Маастрихтський договір європейських країн. Етапи введення Єдиної європейської валюти ЄВРО. Значення ЄВРО для розвитку експортно-імпортних операцій України. Складові світового валютного ринку та їх характеристика. Функції валютного ринку. Учасники операцій з валютою: центральні та комерційні банки, дилери, брокери, фірми та приватні особи. Режим валютного курсу гривні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

СТАНОВЛЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ. ТИПИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Тема 5. Валютні операції «спот»

Сутність валютних операцій. Види та класифікація валютних операцій. Визначення курсу «спот». Котирування валюти. Повне котирування валюти. База котирування. Валюта котирування. Процентні пункти котирування валюти. Пряме та непряме котирування валюти.

Сторони котирування валют: курс купівлі та курс продажу. Визначення курсу купівлі та продажу валюти за прямим та непрямим котируванням валют. Економічна сутність маржі за котируванням валют. Визначення маржі. Фактори впливу на розмір маржі. Визначення валютного курсу спот. Поняття крос-курсу валют. Правила визначення крос-курсів валют. Характеристика угод типу «спот». Характеристика угод типу «овернайт». Поняття валютної позиції. Відкрита та закрита валютні позиції. Довга та коротка валютні позиції. Ліміт валютної позиції. Облік валютної позиції. Ступінь ризику, що залежить від стану валютної позиції. Елементи балансу банку, що впливають на валютну позицію. Процентний арбітраж. Довга та коротка позиції за рахунками «ностро». Розмір валютної позиції банку. Врегулювання валютної позиції Національним банком України.

Сутність та завдання валютного ділінгу. Організаційна підтримка проведення ділінгових операцій. Міжбанківський валютний ринок України. Законодавчі вимоги щодо розвитку валютного ділінгу в Україні. Ділінговий зал та його структура (Front-office). Інформаційне та ділінгове обладнання. Reuter Dealing 2000. Мова міжнародного ділінгу.

Тема 6. Форвардні валютні операції

Характеристика термінових валютних операцій. Дериватив - похідний фінансовий інструмент. Сутність форвардної валютної угоди. Дата розрахунку за форвардною валютною угодою. Термін виконання форвардної валютної угоди. Характеристика форвардного валютного ринку. Ціна форвардного контракту. Процентний диференціал. Розрахунок теоретичного форвардного курсу. Форвардна маржа: премія, дисконт. Правила врахування форвардної маржі. Котирування валюти з премією. Котирування валюти з дисконтом. Розрахунок форвардних крос-курсів. Арбітражні форвардні операції. Географічний арбітраж. Арбітраж, що базується на форвардних крос-курсах. Визначення ефективності форвардних угод. Вартість форвардного покриття. Розвиток валютного форвардного ринку в Україні.

Тема 7. Валютні операції «своп»

Визначення валютної операції «своп». Дата валютування по свопу. Дата закінчення свопу. Валютний «своп» як база для здійснення фінансового арбітражу. Валютний «своп» «купив-продав». Валютний «своп» «продав-купив». Стандартний валютний «своп». Короткий валютний «своп». Форвардний валютний «своп». Котирування валютного «свопу»: сторона купівлі, сторона продажу. Використання угод «своп». Техніка здійснення валютного «свопу» для базової валюти. Техніка здійснення валютного «свопу» для валюти котирування. Корегування валютної позиції при застосуванні валютного «свопу». Проблеми розвитку валютного ринку «своп» в Україні.

Тема 8. Операції - валютні опціони та валютні ф'ючерси

Визначення валютного опціону. Ціна виконання валютного опціону. Економічна сутність премії за валютним опціоном. Визначення опціонної премії. Типи валютних опціонів за видами операцій: опціон «кол», опціон «пут». Типи валютних опціонів за терміном виконання: американський та європейський валютні опціони. Типи валютних опціонів за місцем походження: позабіржові та біржові валютні опціони. Обов'язкові умови угоди за валютним опціоном. Недоліки валютних опціонів. Методика прийняття рішення за валютним опціоном. Перспективи розвитку ринку валютних опціонів в Україні.

Визначення валютного ф'ючерсу. Порівняння ф'ючерсних, форвардних та опціонних угод. Система гарантій при здійсненні операцій з валютними ф'ючерсами. Ціна ф'ючерсного контракту. Умови виконання ф'ючерсних контрактів згідно із законодавством України. Закриття валютної позиції при здійсненні операції з валютними ф'ючерсами. Міжнародний валютний ринок торгівлі валютними ф'ючерсами. Учасники ф'ючерсного валютного ринку. Посередники на ф'ючерсному валютному ринку. Характеристика стандартизованих валютних ф'ючерсних контрактів. Ефективність ф'ючерсних угод. Використання валютних ф'ючерсів.

Ринкова ліквідність валютних ф'ючерсів. Спекулятивні та арбітражні операції при використанні валютних ф'ючерсів. Необхідність та перспективи розвитку ринку валютних ф'ючерсів в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. **ФІНАНСУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ** **ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ**

Тема 9. Фінансування та кредитування експортно-імпортних операцій

Короткострокові (для фінансування оборотного капіталу) та довгострокові методи кредитування і фінансування експортних та імпортних операцій. Традиційні способи банківського кредитування. Незабезпечений овердрафт у національній валюті. Незабезпечений овердрафт у іноземній валюті. Позики під інкасо. Продаж (передача, переуступка) чи покупка банком векселів або чеків. Угода про акредитив - приймання та облік векселів банком. Акцептний кредит. Акцептна кредитна лінія. Акцептно-рамбурсний кредит. Кредитне фінансування під гарантію (середньотермінове, довготермінове). Змішаний кредит, випуск (емісія) єврооблігацій. Проблеми розвитку традиційних методів фінансування та кредитування на Україні.

Нетрадиційні способи банківського та позабанківського фінансування. Експортний факторинг та можливість його проведення в Україні. Форфейтинг як форма кредитування міжнародної торгівлі. Міжнародний лізинг чи оренда товарів з опціоном їх покупки, зустрічна торгівля, випуск (емісія) акцій. Законодавчі умови здійснення фінансування та кредитування експортно-імпортних операцій в Україні.

Тема 10. Система валютних рахунків

Відкриття та ведення валютних рахунків юридичних осіб в українських банках. Загальна схема відкриття валютного рахунка в уповноваженому банку. Структура номера рахунка. Режими ведення валютних рахунків юридичних осіб-резидентів. Порядок обов'язкового продажу підприємствами частини валютної виручки через уповноважені банки. Відкриття та ведення валютних рахунків юридичних осіб-нерезидентів. Режими ведення валютних рахунків юридичних осіб-нерезидентів.

Відкриття та ведення валютних рахунків фізичних осіб в українських комерційних банках. Режим роботи валютних рахунків. Ведення валютних рахунків фізичних осіб.

Сутність кореспондентських відносин між комерційними банками. Форми кореспондентських відносин. Типи кореспондентських відносин. Кореспондентські рахунки. Рахунок «лоро». Рахунок «ностро». Клірингові операції. Кореспондентські відносини в Україні.

Тема 11. Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків

Способи платежу: готівковий, авансовий, платіж у кредит. Комерційний кредит. Уніфіковані правила з договірних гарантій. Кредитні засоби платежу. Кредитні гроші. Чек, його форма. Положення про чеки. Индосамент. Види чеків.

Гарантії по чеках. Вексель. Положення про переказний та простий векселі. Форма векселя. Переказний вексель (тратта). Трасант. Трасат. Ремітент. Обіг переказного векселя. Акцепт векселя. Аваль. Вексельний індосамент. Форма банківського переказу. Поштові перекази. Телеграфні перекази. Перекази через систему СВІФТ. Основні форми міжнародних розрахунків. Авансовий платіж. Акредитивна форма розрахунку. Види акредитивів. Безвідкличний акредитив. Оплата після відвантаження. Документарне інкасо. Учасники інкасової операції. Уніфіковані правила по інкасо. Документарний акредитив. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів. Торгівля за відкритим рахунком. Ризики при здійсненні міжнародних розрахунків.

Тема 12. Страхування валютного ризику

Міра валютного ризику та обмінний курс. Ризики в міжнародному економічному співробітництві: загальна характеристика та основні види. Умови виникнення валютних ризиків. Операційний, трансляційний та економічний валютні ризики. Власні валютні ризики банків. Основні способи мінімізації валютного ризику у зовнішньоекономічній діяльності.

Методи управління валютним ризиком: внутрішні (засоби запобігання валютного ризику) та зовнішні (засоби нейтралізації наслідків валютних ризиків). Оцінка валютного ризику. Методи хеджування валютного ризику. Методи короткострокового та довгострокового хеджування валютного ризику.

Основні способи мінімізації валютного ризику. Інвестування капіталу через конвертацію валют. Купівля іноземної валюти для майбутніх видатків через укладення форвардної угоди. *Купівля* оборотного капіталу через конвертацію валют і проведення валютного свопу. Купівля обладнання для організації виробництва в іншій країні з урахуванням варіантів валютних розрахунків. Участь у конкурсі на отримання контракту з купівлі іноземної валюти з метою конвертації в іншу валюту. Депозитно-кредитні операції банку з використанням операції «валютний своп». Визначення курсу купівлі та продажу для клієнта банку через проведення валютного свопу. Основні засоби мінімізації валютного ризику коливання валютного курсу для експортера та імпортера. Способи хеджування валютного ризику, що використовують українські банки.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ ТА ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВАЛЮТНИЙ КУРС ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ

ТЕМА 1. ВАЛЮТНИЙ КУРС У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВИХ ТА ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

План

1. Валютний курс, його характеристика, види та функції. Фактори, які впливають на валютний курс.
2. Методика визначення валютних курсів. Фіксований та плаваючий валютні курси.
3. Державні методи регулювання валютного курсу.
4. Система валютного регулювання та валютного контролю в Україні.

Рекомендована література: [6, С.7-19; 7, С.8-21; 9, С.30-37]

Ключові терміни і поняття: валютний курс, фіксований валютний курс, плаваючий валютний курс, валютне регулювання, валютний контроль.

Питання для закріплення знань:

1. Що слід розуміти під терміном «валюта»?
2. Які фактори впливають на валютний курс?
3. Що таке валютний паритет і валютний курс?
4. Чому виникають коливання валютних курсів?
5. Охарактеризуйте методи визначення валютних курсів.
6. Які режими валютних курсів використовують у міжнародній практиці?
7. Назвіть та охарактеризуйте державні методи регулювання валютного курсу.
8. У чому полягає система валютного регулювання та валютного контролю в Україні?
9. З якою метою здійснюється валютна інтервенція?

ТЕМА 2. КОНВЕРТОВАНІСТЬ ВАЛЮТ

План

1. Сутність конвертованості валют та вимоги щодо конвертованості національної грошової одиниці.
2. Види конвертованості валют та їх вплив на структуру економічних взаємовідносин суб'єктів підприємницької діяльності.
3. Значення конвертованості для розвитку економіки країни.

Рекомендована література: [6, С.21-36; 10, С.14-25; 11, С.19-28]

Ключові терміни і поняття: валюта, конвертованість валют, вільноконвертована валюта, частково конвертована валюта, неконвертована валюта, зовнішня конвертованість, внутрішня конвертованість.

Питання для закріплення знань:

1. У чому сутність конвертованості валюти?
2. У чому полягають вимоги щодо конвертованості національної грошової одиниці?
3. Які існують критерії класифікації валюти за ступенем конвертованості?
4. У чому відмінність між прямим і непрямим котируванням?
5. Чим відрізняється крос-курс валют за прямого та непрямого котирування?
6. В яких аспектах проявляється значення конвертованості для розвитку економіки країни?

ТЕМА 3. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС КРАЇНИ

План

1. Експортні та імпорتنі операції, їх вплив на формування попиту та пропозиції іноземної і національної валюти на валютних ринках.
2. Платіжний баланс та його структура.
3. Дефіцит та профіцит платіжного балансу, його вплив на валютний курс національної грошової одиниці.

Рекомендована література: [6, С. 55-73; 8, С.66-75; 10, С.28-36]

Ключові терміни і поняття: платіжний баланс, торговельний баланс, баланс послуг і некомерційних платежів, баланс руху капіталів і кредитів, міжнародний рух підприємницького капіталу, міжнародний рух позикового капіталу.

Питання для закріплення знань:

1. Охарактеризуйте види валютних операцій.
2. Назвіть види поточних неторговельних операцій та умови їх здійснення.
3. Охарактеризуйте валютні операції, пов'язані із рухом капіталу.
4. Охарактеризуйте перелік документів для отримання індивідуальної ліцензії на здійснення інвестицій за кордон та порядок їх розгляду.
5. В чому полягає економічний зміст платіжного балансу?
6. Яка структура платіжного балансу?
7. Які є методи регулювання платіжного балансу?
8. Які фактори впливають на стан платіжного балансу?
9. Які ви знаєте методи рівноваги платіжного балансу країни?
10. Назвіть причини порушення рівноваги платіжного балансу країни.

ТЕМА 4. ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНИХ СИСТЕМ

План

1. Поняття валютної системи. Національна та світова валютні системи.
2. Паризька валютна система.
3. Бреттон-Вудська валютна система.
4. Ямайська валютна система.
5. Європейська валютна система.

Рекомендована література: [6, С.47-64; 8, С.86-96; 9, С.12-30]

Ключові терміни і поняття: валютна система, валюта, валютний курс, конвертованість валюти.

Питання для закріплення знань:

1. Розкрийте зміст та особливості взаємодії сукупностей економічних і валютних відносин. Що таке «валютна система»?
2. З'ясуйте складові елементи сучасних валютних систем. Що таке «валютний механізм»?
3. Охарактеризуйте суть національної валютної системи, її основних складових елементів.
2. Дайте визначення світової валютної системи. Які основні етапи розвитку пройшла валютна система?
3. Розкрийте суть складових елементів світової валютної системи. Які міжнародні валютно-фінансові організації забезпечують функціонування світової валютної системи?
4. Охарактеризуйте механізм функціонування золотовалютної світової системи. Як забезпечувалася сталість іноземних валют в системі золотомонетного стандарту?
5. Охарактеризуйте систему золото зливкового стандарту. Що забезпечувало сталість грошей країн, що запровадили золотовалютний стандарт?
6. Розкрийте сутність механізму функціонування Бреттон-Вудської системи. Які причини її краху?
7. Охарактеризуйте Ямайську валютну систему. Які відмінності властиві Ямайській відносно Бреттон-Вудської валютної системи?
8. Назвіть характерні риси Європейської валютної системи. Які переваги надає запровадження єдиної для Європи грошової одиниці – ЄВРО?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

СТАНОВЛЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ.
ТИПИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

ТЕМА 5. ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ «СПОТ»

План

1. Сутність валютних операцій.
2. Види та класифікація валютних операцій.
3. Визначення курсу «спот». Котирування валюти. База та валюта котирування. Пряме та непряме котирування валюти.
4. Сторони котирування валют: курс купівлі та курс продажу. Визначення курсу купівлі та продажу валюти за прямим та непрямым котируванням валют.
5. Поняття валютної позиції. Відкрита та закрита валютні позиції. Довга та коротка валютні позиції.

Рекомендована література: [6, С. 64-83; 7, С.113-121; 9, С.58-76]

Ключові терміни і поняття: валюта, валютний курс, валютний ринок, конвертованість валюти, котирування, купівельна спроможність валюти, валютна позиція.

Питання для закріплення знань:

1. Розкрийте зміст валютних операцій.
2. Охарактеризуйте види валютних операцій.
3. Що таке конверсійні валютні операції?
4. Яка мета здійснення операцій «спот»?
5. У чому сутність котирування валюти?
6. Поясніть механізм визначення курсу купівлі та продажу валюти за прямим та непрямим котируванням валют. У чому відмінність між прямим і непрямим котируванням?
7. Що таке bid та offer у котируванні валюти?
8. Які правила розрахунку крос-курсів?
9. Охарактеризуйте сутність валютної позиції.
10. В чому відмінність між відкритою та закритою валютною позицією?
11. Що таке довга валютна позиція?
12. Що таке коротка валютна позиція?

ТЕМА 6. ФОРВАРДНІ ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ

План

1. Характеристика термінових валютних операцій.
2. Сутність форвардної валютної угоди.
3. Характеристика форвардного валютного ринку.
4. Ціна форвардного контракту. Форвардна маржа: премія, дисконт. Правила врахування форвардної маржі.

Рекомендована література: [6, С.85-96; 7, С.122-136; 11, С.100-105]

Ключові терміни і поняття: валюта, валютний курс, термінові валютні операції, форвардна валютна угода, форвардний валютний ринок, форвардний контракт, форвардна маржа.

Питання для закріплення знань:

1. Розкрийте зміст термінових валютних операцій.
2. У чому сутність форвардної валютної угоди?
3. Яке основне призначення форвардних валютних операцій?
4. Що таке форвардний контракт і в чому полягає особливість обслуговування форвардних валютних контрактів?
5. Чи мають форварді угоди чітку стандартизацію щодо суми та терміну?
6. Охарактеризуйте сутність форвардного валютного ринку.
7. Поясніть механізм ціни форвардного контракту.
8. Який механізм визначення курсу «аутрайт».
9. В чому полягає різниця між операціями на умовах «спот» і «форвард»?
10. Чи може клієнт ухилитися від виконання форвардної угоди за умов, що зовнішньоторговельна угода була анульована?
11. Чим визначається величина спот- та форвардного курсу?
12. Чи має місце депозитна операція в угодах за форвардними ставками?

ТЕМА 7. ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ «СВОП»

План

1. Сутність валютної операції «своп».
2. Використання угод «своп».
3. Техніка здійснення валютного «свопу».

Рекомендована література: [6, С.97-110; 7, С.137-146; 11, С.106-112]

Ключові терміни і поняття: : валюта, валютний курс, валютні операції, валютна своп-угода, своп з фіксованими ставками валют, свопи з плаваючими процентними ставками.

Питання для закріплення знань:

1. У чому полягають особливості валютної операції «своп»?
2. Що розуміють під свопами з фіксованими ставками валют?
3. Які особливості має валютний ринок своп-контрактів?
4. У чому полягають особливості свопів з плаваючими процентними ставками?
5. Який механізм здійснення валютного «свопу»?
6. У чому полягають особливості використання угод «своп»?

ТЕМА 8. ОПЕРАЦІЇ – ВАЛЮТНІ ОПЦІОНИ ТА ВАЛЮТНІ Ф'ЮЧЕРСИ

План

1. Сутність валютного опціону.
2. Типи валютних опціонів.
3. Сутність валютного ф'ючерсу. Порівняння ф'ючерсних, форвардних та опціонних угод.
4. Характеристика валютних ф'ючерсних контрактів.

Рекомендована література: [6, С.112-130; 7, С.147-156; 11, С.113-122]

Ключові терміни і поняття: валюта, валютний опціон, валютний ф'ючерс, форвардна угода, ф'ючерсний контракт.

Питання для закріплення знань:

1. У чому полягають особливості валютного опціону?
2. Які є типи валютних опціонів?
3. В чому полягає механізм хеджування валютного ризику за допомогою валютного опціону?
4. Які головні фактори визначають суму опціонної премії?
5. У чому принципова відмінність опціонних контрактів від інших термінових контрактів?
6. Що розуміють під валютним ф'ючерсом?
7. В чому полягає різниця між валютним ф'ючерсом і валютним форвардом?
8. У чому полягають особливості валютних ф'ючерсних контрактів?
9. Назвіть переваги і недоліки використання опціонів і ф'ючерсів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.
ФІНАНСУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ
ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

ТЕМА 9. ФІНАНСУВАННЯ ТА КРЕДИТУВАННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

План

1. Короткострокові та довгострокові методи кредитування і фінансування експортних та імпорتنих операцій.
2. Традиційні способи банківського кредитування міжнародної діяльності.
3. Нетрадиційні способи банківського та позабанківського фінансування.

Рекомендована література: [5, С.147-174; 7, С.67-86; 9, С.284-394]

Ключові терміни і поняття: кредитування експортних та імпорتنих операцій, фінансування експортних та імпорتنих операцій, банківське кредитування міжнародної діяльності.

Питання для закріплення знань:

1. Пояснити сутність міжнародного кредиту, назвати його види і форми.
2. У чому полягають особливості кредитування і фінансування експортних та імпорتنих операцій?
3. Чим зумовлена необхідність кредитування імпортерів?
4. Що розуміють під короткостроковими методами кредитування і фінансування експортних та імпорتنих операцій?
5. Що розуміють під довгостроковими методами кредитування і фінансування експортних та імпорتنих операцій?
6. Чим зумовлена необхідність кредитування експортерів?
7. Розкрийте зміст прямого банківського кредитування імпорتنих операцій.
8. У чому полягають особливості традиційних способів банківського кредитування міжнародної діяльності?
9. Охарактеризуйте сутність нетрадиційних способів банківського та позабанківського фінансування.

ТЕМА 10. СИСТЕМА ВАЛЮТНИХ РАХУНКІВ

План

1. Відкриття та ведення валютних рахунків юридичних осіб.
2. Відкриття та ведення валютних рахунків фізичних осіб.
3. Сутність кореспондентських відносин між комерційними банками. Типи кореспондентських відносин. Кореспондентські рахунки.

Рекомендована література: [5, С.35-43; 7, С.207-216; 9, С.431-443]

Ключові терміни і поняття: валютний рахунок, кореспондентські відносини, кореспондентський договір, кореспондентські рахунки, кореспондентські рахунки лоро, кореспондентські рахунки ностро.

Питання для закріплення знань:

1. У чому полягають особливості відкриття та ведення валютних рахунків юридичних осіб?
2. У чому полягають особливості відкриття та ведення валютних рахунків фізичних осіб?
3. Що розуміють під кореспондентськими відносинами між комерційними банками?
4. Охарактеризуйте сутність та типи кореспондентських відносин.
5. У чому полягають особливості відкриття та ведення кореспондентських рахунків між банками?

ТЕМА 11. СУТНІСТЬ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

План

1. Способи платежу: готівковий, авансовий, платіж у кредит.
2. Комерційний кредит. Кредитні засоби платежу. Кредитні гроші. Чек. Вексель.
3. Форма банківського переказу. Поштові перекази. Телеграфні перекази. Перекази через систему СВІФТ.
4. Основні форми міжнародних розрахунків.
5. Авансовий платіж.
6. Акредитивна форма розрахунку. Документарний акредитив.
7. Документарне інкасо.
8. Торгівля за відкритим рахунком.

Рекомендована література: [5, С.44-103; 7, С.217-246; 9, С.148-282]

Ключові терміни і поняття: платіж готівкою, авансовий платіж, платіж у кредит, чек, вексель, поштовий переказ, акредитив, інкасо, платіж на відкритий рахунок.

Питання для закріплення знань:

1. Охарактеризуйте сутність та види способів платежу.
2. Що розуміють під комерційним кредитом?
3. У чому полягають особливості розрахунків векселем та чеком?
4. Розкрийте механізм оформлення і розрахунку чеками.
5. Охарактеризувати види пластикових карток.
6. Розкрийте суть банківського переказу
7. Охарактеризуйте сутність та форми міжнародних розрахунків.
8. У чому полягають особливості акредитивної форми розрахунку?
9. Поясніть суть акредитива та перелічіть його види.
10. Який порядок оформлення документарного акредитиву та документів, що його супроводжують?
11. Розкрийте поняття інкасової форми розрахунків, назвіть особливості міжнародного інкасо
12. У чому полягають особливості торгівлі за відкритим рахунком?

ТЕМА 12. СТРАХУВАННЯ ВАЛЮТНОГО РИЗИКУ

План

1. Ризики в міжнародному економічному співробітництві: загальна характеристика та основні види.
2. Методи управління валютним ризиком: внутрішні (засоби запобігання валютного ризику) та зовнішні (засоби нейтралізації наслідків валютних ризиків).
3. Основні способи мінімізації валютного ризику.
4. Методи хеджування валютного ризику.

Рекомендована література: [5, С.17-21; 7, С.267-277; 9, С.447-533]

Ключові терміни і поняття: валютний ризик, процентний ризик, кредитний ризик, трансфертний ризик, хеджування валютного ризику, валютне застереження, лімітування, страхування.

Питання для закріплення знань:

1. Охарактеризуйте сутність та види ризиків, які виникають в міжнародному економічному співробітництві.
2. У чому полягають особливості управління валютним ризиком?
3. Охарактеризуйте внутрішні та зовнішні методи управління валютним ризиком.
4. Охарактеризуйте способи мінімізації валютного ризику.
5. Охарактеризуйте сутність та методи хеджування валютного ризику.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВАЛЮТНИЙ КУРС ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ

В учасників міжнародних економічних відносин постійно виникає потреба купити або продати іноземну валюту. Вони здійснюють цю операцію через свій банк. Купівля-продаж іноземної валюти банками для міжнародних розрахунків передбачає обмін валют та встановлення їх котирувань.

Котирування валют означає фіксацію курсу національної грошової одиниці до іноземної. Тобто, це встановлення валютного курсу на основі ринкових механізмів.

При цьому курс національної грошової одиниці може визначатися у формі *прямого котирування*, коли за одиницю береться іноземна валюта (наприклад, 1 USD = 25,53 UAH (код гривні) в Україні, або 1 USD = 132,08 JPY в Японії).

Непряме котирування передбачає, що за одиницю (базову валюту) береться національна грошова одиниця (наприклад, 1 євро = 1,45 USD).

Різниця між правою і лівою сторонами котирування називається *спредом* (spread). Спред є прибутком банку від проведених операцій з клієнтами або іншими банками.

Купівля та продаж валют банками здійснюється за різними курсами, які ще називаються курсами покупця та курсами продавця або, за банківською термінологією bid та offer.

Курс покупця (bid) – це курс, за яким уповноважений банк купує іноземну валюту за національну на ринку.

Курс продавця (offer) – це курс, за яким банк продає валюту на ринку.

Банки продають іноземну валюту за національну дорожче, ніж купують її за курсами продавця. Різниця між курсом продавця та покупця називається *маржею*. Маржа покриває витрати банку і формує його прибуток від валютних операцій. Величина маржі визначається за формулою (форм. 1):

$$\text{Маржа} = \frac{\text{offer} - \text{bid}}{\text{offer}} \times 100 \quad (1)$$

Крос-курс означає певне співвідношення двох валют, яке впливає з їх курсу по відношенню до будь-якої третьої валюти (наприклад до долара США, англійського фунта стерлінгів).

Крос-курс (cross-rates) – це курс обміну між двома валютами (за винятком долара США).

Існують три способи розрахунку крос-курсів з урахуванням того, чи є котирування валют до долара прямим чи непрямим:

- два прямі котирування,
- пряме і непряме котирування,
- два зворотні котирування.

I. Розрахунок крос-курсу для валют із прямим котируванням до долара США (долар є базою котирування для обох валют).

Існує правило розрахунку цього крос-курсу:

• для одержання сторони bid крос-курсу слід розділити сторону bid курсу валюти, що виступає в крос-курсі валютою котирування, на сторону offer курсу валюти, що у крос-курсі служить базою котирування (форм.2);

• для одержання сторони offer крос-курсу розділити сторону offer курсу валюти, що виступає в крос-курсі валютою котирування, на сторону bid курсу валюти, що у крос-курсі служить базою котирування (форм.3).

$$\text{bid} = \frac{\text{bid (валюти котирування)}}{\text{offer (базу котирування)}} \quad (2)$$

$$\text{offer} = \frac{\text{offer (валюти котирування)}}{\text{bid (базу котирування)}} \quad (3)$$

II. Розрахунок крос-курсу для валют із прямим та непрямим котируванням до долара США, де долар є базою котирування для однієї з валют.

Існує правило розрахунку крос-курсу з прямим та непрямим котируванням:

- для одержання лівої сторони bid крос-курсу слід помножити сторони bid

доларових курсів цих валют (форм.4);

• для одержання правої сторони offer слід помножити сторони offer доларових курсів цих валют (форм.5).

$$bid = bid(\text{валюти котирування}) \times bid(\text{бази котирування}) \quad (4)$$

$$offer = offer(\text{валюти котирування}) \times offer(\text{бази котирування}) \quad (5)$$

III. Розрахунок крос-курсу для валют із непрямим котируванням до долара США, де долар є валютою котирування для обох валют.

У даному разі існує правило:

• для одержання сторони bid крос-курсу слід розділити сторону bid курсу базової валюти на сторону offer курсу валюти котирування (форм.6);

• для одержання сторони offer крос-курсу розділити сторону offer курсу базової валюти на сторону bid курсу валюти котирування (форм.7).

$$bid = \frac{bid(\text{бази котирування})}{offer(\text{валюти котирування})} \quad (6)$$

$$offer = \frac{offer(\text{бази котирування})}{bid(\text{валюти котирування})} \quad (7)$$

З поняттям валюти та валютних курсів пов'язані зміни курсів валют в період між підписанням зовнішньоторговельного або кредитного контракту та здійсненням платежу за ним. Валютні курси коливаються постійно, реагуючи на попит і пропозицію на валютних ринках, в результаті чого може відбуватися девальвація або ревальвація валюти.

Девальвація – це офіційне зниження курсу національних грошей відносно іноземних валют (форм.8).

Розмір девальвації визначається за наступною формулою (форм.8):

$$Д = \frac{(K_c - K_n)}{K_c} \times 100\% \quad , \quad (8)$$

де K_c – курс старий (до зміни курсу);

K_n – курс новий (після зміни курсу).

Ревальвація – підвищення курсу національної валюти щодо валют інших країн. Ревальвація означає зростання цін експортних товарів у іноземній валюті і зниження їх конкурентоспроможності на світовому ринку.

Розмір ревальвації визначається за наступною формулою (форм.9):

$$P = \frac{(K_n - K_c)}{K_c} \times 100\% \quad (9)$$

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
СТАНОВЛЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ.
ТИПИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Валютна позиція банку – співвідношення (різниця) між сумою активів та позабалансових вимог у певній іноземній валюті та сумою балансових і позабалансових зобов'язань у цій самій валюті.

Активи та позабалансові вимоги – це активи, які обліковуються на певний день у балансі, тобто є у розпорядженні банку на цей час, та активи, які банк одержить у майбутньому (купівля певної валюти за угодами форвард, ф'ючерс, опціон та майбутні надходження у валюті у вигляді доходу).

Балансові та позабалансові зобов'язання – це зобов'язання банку на певний день у балансі перед клієнтами та контрагентами та зобов'язання банку у майбутньому (продаж певної валюти за угодами форвард, ф'ючерс, опціон, майбутні збитки в певній валюті).

Валютна позиція відкрита – сума активів та позабалансових вимог у певній іноземній валюті не збігається із сумою балансових і позабалансових зобов'язань у цій самій валюті. Відкрита валютна позиція містить додатковий ризик у разі зміни валютного курсу.

Валютна позиція відкрита довга – сума активів та позабалансових вимог перевищує суму балансових і позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті. Банк із такою позицією може зазнати втрат у разі підвищення курсу національної валюти відносно іноземної.

Валютна позиція відкрита коротка – сума балансових та позабалансових зобов'язань перевищує суму активів і позабалансових вимог у кожній іноземній валюті. Банк із такою позицією може зазнати додаткових втрат у разі підвищення курсу іноземної валюти відносно національної.

Валютна позиція закрита – сума активів та позабалансових вимог збігається із сумою балансових та позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті.

За кожною іноземною валютою підраховується підсумок за всіма балансовими і позабалансовими активами і всіма балансовими та позабалансовими зобов'язаннями банку. Якщо вартість активів та позабалансових вимог перевищує вартість пасивів і позабалансових зобов'язань, відкривається довга відкрита валютна позиція. Якщо вартість пасивів та позабалансових зобов'язань перевищує вартість активів та позабалансових вимог, відкривається коротка відкрита валютна позиція. При цьому довга відкрита валютна позиція показується зі знаком плюс, а коротка відкрита валютна позиція – зі знаком мінус.

Будь-яка конверсійна операція, в якій беруть участь дві валюти, проведена банком, змінює його валютну позицію.

Дуже часто на практиці банки проводять один з одним по кілька операцій у день, і в них виникають зустрічні платежі в однаковій валюті. Для зменшення операційного та кредитного ризику та для економії часу, банки застосовують взаєморозрахунки на основі неттингу.

Неттинг – взаємозалік зобов'язань між банком та банками-партнерами за кожною валютою, з якою проводяться операції. Взаємозалік здійснюється на

кожну дату валютування, зазначену під час укладення валютнообмінних угод між банками.

При цьому:

а) суми, що виплачуються одним і тим самим банком в одній і тій же валюті, з однією і тією ж датою валютування, мають підсумовуватися;

б) якщо загальна сума зобов'язань одного банку в одній валюті перевищує загальну суму зобов'язань іншого банку в цій самій валюті, різниця виплачується стороною, яка має більшу суму зобов'язань;

в) якщо загальні суми зустрічних платіжних зобов'язань банків в одній і тій самій валюті на встановлену дату валютування дорівнюють один одному, взаємозалік здійснюється без руху коштів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. **ФІНАНСУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ** **ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ**

У торговельних контрактах може бути передбачена поступова оплата продукції. В таких випадках у світовій практиці використовують три способи нарахування і сплати відсотків за фірмовим комерційним кредитом:

- 1) прогресивний;
- 2) регресивний;
- 3) пропорційний (змішаний).

При використанні прогресивного способу відсотки нараховують із суми наступного векселя з дати його виставлення до дати оплати. При цьому сума відсотків, яка сплачується з першого векселя, найменша, надалі сума сплачених відсотків збільшуватиметься.

За регресивного способу відсотки нараховують із залишкової суми заборгованості від дати останнього платежу. При цьому з першим платежем сплачується найбільша сума відсотків, потім вони поступово зменшуються.

Пропорційний (змішаний) спосіб полягає в обчисленні загальної суми відсотків за кредит і діленні її на кількість платежів (траншів). За такого способу відсотки сплачують рівними внесками.

Покупець здебільшого виграє при нарахуванні відсотків прогресивним способом і сплаті їх рідшими внесками. Продавець, навпаки, об'єктивно зацікавлений у використанні регресивного способу і виплаті частішими внесками.

Сума відсотків за користування кредитом визначається за формулою:

$$\Pi = \frac{\sum K \times p \times T}{P \times 100}, \quad (10)$$

де $\sum K$ – сума заборгованості;

p – річна процентна ставка;

T – кількість днів користування кредитом;

P – загальна кількість днів у році.

Потрібно пам'ятати, що відсотки за фірмовим кредитом, як правило, починають нараховувати з моменту закінчення поставки, а їх сплата здійснюється

послідовними внесками одночасно з оплатою кожної частини платежу за контрактом.

Вихідні дані та розрахунки графіку погашення кредиту слід подавати у спеціально складеній робочій таблиці, макет якої має такий вигляд:

Номер траншу	Дата платежу	Сума основного боргу, до сплати	Сума нарахованих відсотків, що підлягає сплаті	Погашення частини боргу	Разом підлягає сплаті

ТИПОВІ ЗАДАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ І ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ»

Задача 1.

Пряме котирування Нью-Йорк на Лондон 15 вересня поточного року становило: а) по курсу покупця: 1 фунт стерлінгів = 1,7585 долара США; б) по курсу продавця: 1 фунт стерлінгів = 1,7595 долара США. Визначте прибуток американського банку (маржу) за 1 реалізований фунт стерлінгів.

Задача 2.

Доларове котирування для покупця і продавця характеризується такими даними:

а) долар США до швейцарського франка = 1,2565...1,2575;

б) долар США до гривні = 24,9558...25,0355.

Визначте крос-курс української гривні до швейцарського франка для покупця та для продавця.

Задача 3.

Сума невиконаних контрактів по експорту зі США у Великобританію становить 180 тисяч фунтів стерлінгів, а сума невиконаних контрактів по імпорту з Великобританії – 14 тисяч фунтів стерлінгів. Курс фунта стерлінгів офіційно знизився від 2,56 до 2,12 долара США. Визначте:

а) розмір девальвації фунтів стерлінгів;

б) обчисліть розмір вимушеної ревальвації долара;

в) розрахуйте суму збитків американських експортерів;

г) визначте суму додаткових прибутків американських імпортерів.

Задача 4.

Торгові підприємства України закупили в США 100000 чоловічих костюмів по 100 доларів США за костюм і 50000 пар чоловічого взуття по 50 доларів США за пару. Обмінний курс долара підвищився від 23,65 до 24,10 грн. Визначте:

а) ціни на чоловічі костюми і взуття до зміни обмінного курсу;

б) ціни на чоловічі костюми і взуття після зміни обмінного курсу;

в) обчисліть суму втрат населення від подорожчання імпортерів.

Задача 5.

Сума невиконаних контрактів по експорту з США у Великобританію становить 76 млн фунтів стерлінгів, а сума невиконаних контрактів по імпорту з Великобританії – 27 млн фунтів стерлінгів. Курс фунта стерлінгів офіційно знизився від 2,39 до 2,18 долара США. Визначте:

- а) розмір девальвації фунтів стерлінгів;
- б) обчисліть розмір вимушеної ревальвації долара;
- в) розрахуйте суму збитків американських експортерів;
- г) визначте суму додаткових прибутків американських імпортерів. Зробіть висновки.

Задача 6.

Сума невиконаних контрактів по експорту нафтопродуктів Росією в Україну становить 75 млн. грн., а сума невиконаних контрактів по імпорту з України цукру – 8 млн. грн. Українська гривня девальвувала відносно долара США від 22,65 до 24,75, а російський рубль – від 780 до 890. Визначте втрати російських експортерів нафти та обчисліть втрати українських експортерів цукру.

Задача 7.

За умовами угоди клієнт продає 50000 доларів США за фунти стерлінгів із поставкою через 6 місяців. Ставки «Лібор»: по доларах США – 3,8%, по фунтах стерлінгів – 6,0%. Спот-курс – 1 долар=0,62 фунта стерлінгів.

Визначте: а) премію (дисконт) від угоди;

б) обчисліть форвардний курс угоди;

в) розрахуйте вартість угоди.

Задача 8.

Сума невиконаних контрактів по експорту російської нафти в Україну становить 50 млн. грн., а сума невиконаних контрактів по імпорту з України продуктів – 5 млн. грн. Українська гривня девальвувала відносно долара США від 21,94 до 24,00, а російський рубль – від 74 до 89.

Визначте: а) втрати російських експортерів нафти;

б) обчисліть втрати українських експортерів продуктів.

Зробіть висновки.

Задача 9.

Маємо таке доларове котирування для покупця і продавця: а) долар США до канадського долара = 1,2675...1,2985; б) долар США до гривні = 23,4565...24,4575.

Визначте спред крос-курсу української гривні до канадського долара:

а) для покупця; б) для продавця. Зробіть висновки.

Задача 10.

Знайдіть крос-курс канадського долара до японської єни (CAD/JPY) bid та offer, використовуючи котирування канадського долара і японської єни до долара США – USD/CAD = 1,4272 ... 1,8314 та USD/JPY = 115,83 ... 123,92.

Задача 11.

Розрахуйте крос-курс bid та offer фунта стерлінгів до української гривні (GBP/UAH). Курс GBP/USD = 1,7620 ... 1,8293 та USD/UAH = 23,4250 ... 25,4350.

Задача 12.

Визначить крос-курс англійського фунта стерлінгів до австралійського долара GBP/AUD, якщо курс GBP/USD = 1,4673 ... 1,7215 та AUD/USD = 0,8182 ... 0,8640.

Задача 13.

Розрахуйте курс продавця (offer), якщо курс покупця (bid) 1 долар США = 24,1530 грн., а маржа (прибуток) обмінної операції дорівнює 1,75%.

Задача 14.

Розрахуйте крос-курс bid та offer GBP/JPY, якщо курс GBP/USD = 1,8704/50 та USD/JPY = 117,49/63.

Задача 15.

Розрахуйте крос-курс bid та offer CHF/ROL, якщо курс USD/CHF = 2,0818/36 та USD/ROL = 4,1622/43.

Задача 16.

При постачанні товару на 60000 доларів США на умовах розстрочки платежу за відсотковою ставкою 5% річних у контракті зафіксовано, що 30000 доларів будуть погашені через 90 днів, а решта 30000 доларів – через 180 днів з дати відвантаження. Контракт вступив у дію 01 січня 2006 року.

Обчисліть нарахування і погашення відсотків за кредит всіма відомими Вам методами. Порівняйте результати і дайте обґрунтовані рекомендації щодо умов контракту. Складіть графіки погашення кредиту та нарахованих відсотків за всіма методами.

Задача 17.

Компанія «Альфа» та фірма «Бета» готують договір про поставку товару з 01 січня наступного року на суму 6 млн. дол. США із розстрочкою оплати 1 рік за умови щоквартального погашення боргу і нарахованих відсотків (ставка відсотків за кредит – 6,7% річних).

Обчисліть нарахування і погашення відсотків за кредит всіма відомими Вам методами. Порівняйте результати і дайте обґрунтовані рекомендації щодо умов контракту. Складіть графіки погашення кредиту та нарахованих відсотків за всіма методами.

Задача 18.

Дилер за день уклав декілька угод з різними банками:

- 1) з банком А – купив 5,712 млн USD проти GBP за курсом 0,6185;
- 2) з банком В – продав 3,182 млн EUR проти USD за курсом 0,8928;
- 3) з банком А – продав 2,345 млн USD проти CHF за курсом 1,2847;
- 4) з банком С – продав 1,550 млн CHF проти GBP за курсом 0,4572;
- 5) з банком А – продав 3,425 млн EUR проти CHF за курсом 1,6347;
- 6) з банком В – купив 1,745 млн EUR проти GBP за курсом 0,7317;
- 7) з банком С – купив 1,088 млн EUR проти CHF за курсом 1,6974;
- 8) з банком В – продав 2,135 млн EUR проти USD за курсом 1,1276;

- 9) з банком С – купив 1,704 млн GBP проти EUR за курсом 1,9712;
10) з банком С – продав 3,057 млн CHF проти EUR за курсом 0,6418.

Розрахувати неттинг з банком А, В та С та позицію дилера за USD, GBP, CHF та EUR.

Задача 19.

Дилер здійснив такі операції щодо USD/AUD:

- купив USD 1 млн за курсом 2,0378;
- продав USD 3 млн за курсом 2,0365;
- купив USD 1,55 млн за курсом 2,0332;
- купив USD 0,75 млн за курсом 2,0345.

Розрахувати позицію дилера за долларом США.

Задача 20.

Дилер працював на ринку американський доллар – польський злотий і за день зробив кілька операцій:

- купив 10 млн доларів проти польських злотих;
- продав 5 млн доларів;
- продав 7,5 млн доларів;
- купив 12 млн доларів;
- купив 1 млн доларів.

Курс USD/POZ = 1,4750 ...1,4755.

Визначте валютну позицію дилера по відповідних валютах. Що необхідно зробити дилеру, щоб закрити валютну позицію по відповідних валютах?

Задача 21.

Комерційний банк «Довіра» протягом дня зробив кілька операцій:

- купив у банку «Гарант» 4 250 дол. проти гривні за курсом 6,5672;
- продав цьому ж банку 8 145 доларів за курсом 1,7683 проти євро;
- продав 6 780 євро за гривні за курсом 9,7548.

Розрахуйте неттинг банку «Довіра» та позицію банку за відповідними валютами.

Задача 22.

Комерційний банк «Альянс» протягом дня зробив кілька операцій:

- купив у банку «Ажіо» 5,25 млн доларів проти канадського долара за курсом 2,3451;
- продав цьому ж банку 4,16 млн доларів за курсом 1,2347 проти швейцарського франка;
- продав 8,32 млн швейцарських франків за канадські долари за курсом 0,7836;
- купив 2,36 млн канадських доларів проти американських доларів за курсом 0,3841.

Розрахуйте неттинг банку «Альянс» та позицію банку за відповідними валютами.

ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Приклад 1.

Розрахуйте курс продавця (offer), якщо курс покупця (bid) 1 долар США = 1,8500 канадського долара, а маржа (прибуток) обмінної операції дорівнює 2,5%.

Розв'язок

Для розрахунку величини маржі доцільно скористатись формулою, наведеною вище (див. форм.1). Підставивши значення у формулу, отримаємо:

$$\left(\frac{\text{offer} - \text{bid}}{\text{offer}}\right) \times 100\% = 2,5\% ; \quad 100 - 2,50 = \frac{185}{\text{offer}}$$
$$\left(1 - \frac{1,8500}{\text{offer}}\right) \times 100\% = 2,5\% ; \quad \text{offer} = \frac{185}{97,5} = 1,8974$$

Відповідь: курс offer буде наступним – 1 долар США = 1,8974 канадського долара.

Приклад 2.

Знайдіть крос-курс канадського долара до японської єни (CAD/JPY) bid та offer, використовуючи котирування канадського долара і японської єни до долара США – USD/CAD = 1,5652 ... 1,5658 та USD/JPY = 107,34 ... 107,40.

Розв'язок

Для розрахунку курсів bid та offer доцільно скористатись формулами, наведеними вище (див. форм.2 та 3). Підставивши значення у формули, отримаємо:

$$\text{bid} = \frac{107,34}{1,5658} = 68,55$$

$$\text{offer} = \frac{107,40}{1,5652} = 68,62$$

Відповідь: CAD/JPY = 68,55 ... 68,62.

Приклад 3.

Доларове котирування для покупця і продавця характеризується такими даними:

а) долар США до швейцарського франка = 1,2565...1,2575;

б) долар США до гривні = 4,9558...5,0355.

Визначте крос-курс української гривні до швейцарського франка.

Розв'язок

Для розрахунку курсів bid та offer доцільно скористатись формулами, наведеними вище (див. форм.2 та 3). Підставивши значення у формули, отримаємо:

$$\text{bid} = \frac{1,2565}{5,0355} = 0,2495$$

$$\text{offer} = \frac{1,2575}{4,9558} = 0,2537$$

Відповідь: крос-курс української гривні до швейцарського франка = 0,2495 ... 0,2537 або 10 українських гривень = 2,495 ... 2,537 швейцарських франки.

Приклад 4.

Визначіть крос-курс англійського фунта стерлінгів до австралійського долара GBP/AUD, використовуючи котирування англійського фунта стерлінгів до долара США GBP/USD = 1,5820 ... 1,5826 та австралійського долара до долара США AUD/USD = 0,7591 ... 0,7596.

Розв'язок

Для розрахунку курсів bid та offer доцільно скористатись формулами, наведеними вище (див. форм.6 та 7).

Підставивши значення у формули, отримаємо:

$$\text{bid} = \frac{1,5820}{0,7596} = 2,0827$$

$$\text{offer} = \frac{1,5826}{0,7591} = 2,0848$$

Відповідь: GBP/AUD = 2,0827 ... 2,0848.

Приклад 5.

Американська корпорація «Джой фудс» постачає соєвий шпрот для виробництва кормів англійській компанії «Вайт кет». Вироблена продукція англійської компанії реалізується на американському ринку.

Сума невиконаних контрактів по експорту зі США у Великобританію становить 60 млн фунтів стерлінгів, а сума невиконаних контрактів по імпорту з Великобританії – 50 млн фунтів стерлінгів. З 1 березня поточного року курс фунта стерлінгів офіційно знизився від 2,8 до 2,4 долара США за фунт стерлінг. Визначте:

- розмір девальвації фунтів стерлінгів;
- обчисліть розмір вимушеної ревальвації долара США;
- розрахуйте суму збитків американських експортерів;
- визначте суму додаткових прибутків американських імпортерів.

Зробіть висновки.

Розв'язок.

- Розмір девальвації фунтів стерлінгів обчислимо за формулою (див. форм.8):

$$Д = \frac{(K_c - K_n)}{K_c} \times 100 = \frac{2,8 - 2,4}{2,8} \times 100 = 14,3\%$$

- Спочатку обчислимо курс 1 долара США:

- до девальвації: $1 : 2,8 = 0,3571$
- після девальвації: $1 : 2,4 = 0,4167$

Розмір ревальвації фунтів стерлінгів обчислимо за формулою (див. форм.9).

Розмір вимушеної ревальвації долара США складе:

$$Р = \frac{(K_n - K_c)}{K_c} \times 100 = \frac{0,4167 - 0,3571}{0,3571} \times 100 = 16,7\%$$

- Збитки американських експортерів досягнуть:

$$60 \times (2,8 - 2,4) = 24 \text{ млн. дол. США.}$$

- Визначимо додатково отримані прибутки американськими імпортерами:

$$50 \times (2,8 - 2,4) = 20 \text{ млн. дол. США.}$$

Відповідь: девальвація фунтів стерлінгів складе 14,3%, а ревальвація долара США буде дорівнювати 16,7%. В результаті зміни курсів валют американські експортери зазнають збитків на суму 24 млн. доларів США, а американські імпортери додатково отримують прибутки у розмірі 20 млн. доларів США.

Приклад 6.

Дилер працював на ринку американський долар – польський злотий і за день зробив кілька операцій:

- купив 10 млн. доларів проти польських злотих;
- продав 5 млн. доларів;
- продав 7,5 млн. доларів;
- купив 12 млн. доларів;
- купив 1 млн. доларів.

Курс USD/POZ = 1,4750 ...1,4755.

Визначте валютну позицію дилера по відповідних валютах. Що необхідно зробити дилеру, щоб закрити валютну позицію по відповідних валютах? Яким буде курс, при якому дилер закриє відкриті валютні позиції без прибутку чи збитків?

Розв'язок.

Для того, щоб визначити валютну позицію дилера по відповідних валютах, потрібно використати методику, наведену на сторінці 21 даних Методичних рекомендацій, у відповідності до якої за кожною іноземною валютою підраховується підсумок за всіма балансовими і позабалансовими активами і всіма балансовими та позабалансовими зобов'язаннями банку. Якщо вартість активів та позабалансових вимог перевищує вартість пасивів і позабалансових зобов'язань, відкривається довга відкрита валютна позиція (вона показується зі знаком плюс). Якщо вартість пасивів та позабалансових зобов'язань перевищує вартість активів та позабалансових вимог, відкривається коротка відкрита валютна позиція (вона показується зі знаком мінус).

№ операції	Buy «+» / sell «-» USD	Валютний курс	Buy «+» / sell «-» POZ
1	+10 000 000	1,4750	- 1 4750 000
2	- 5 000 000	1,4755	+ 7 377 500
3	-7 500 000	1,4755	+ 11 066 250
4	+12 000 000	1,4750	- 17 700 000
5	+ 1 000 000	1,4750	- 1 475 000
Валютна позиція	long USD «+» 10 500 000	-	short POZ «-» 15 481 250
Беззбитковий курс	-	1,4744	-

Відповідь: по закінченні робочого дня в дилера утворилася довга позиція за доларами США і коротка позиція за польськими злотими. Дилеру необхідно закрити усі відкриті позиції, тобто здійснити операції таким чином, щоб усі позиції дорівнювали нулю, інакше він ризикує зазнати збитків від зміни курсу USD/POZ. Тобто йому необхідно продати долар США та купити польські злоті. Курс, при якому

він закрийється без прибутку чи збитків, – 1,4744, тобто, продавши 10 500 000 USD, дилер одержить необхідну суму в POZ. Якщо курс зміниться і буде нижчим 1,4744, то в дилера будуть збитки, якщо ж курс зросте і стане вищим 1,4744 то в дилера з'явиться прибуток.

Приклад 7.

Банк протягом дня зробив кілька операцій:

- 1) купив у банку Б 5 250 000 доларів США проти канадського долара за курсом 1,5676;
- 2) продав цьому ж банку 5 175 000 доларів США за курсом 1,6156 проти швейцарського франка;
- 3) продав 6 500 000 швейцарських франків за канадські долари за курсом 0,8945.

Розрахуйте неттинг з банком Б.

Розв'язок.

Для того, щоб розрахувати неттинг з банком Б, потрібно застосувати методику проведення неттингу, наведену на сторінці 22 даних Методичних рекомендацій, яка передбачає певну послідовність здійснення взаємозаліку між банком та банками-партнерами за кожною валютою, з якою проводяться операції:

№ операції	Долар США (USD)	Канадський долар (CAD)	Швейцарський франк (CHF)
1	+ 5 250 000	– 8 229 900	
2	– 5 175 000		+ 8 360 730
3		+ 5 814 350	– 6 500 000
Неттинг	+ 75 000 USD	– 2 415 650 CAD	+ 1 860 730 CHF

Відповідь: банк А не буде розраховуватися з банком Б повними сумами за операціями, а за результатами неттингу меншими сумами, що значно знизить ризик неотримання коштів і підвищить його платоспроможність. Таким чином, банк А виплатить банку Б 2 415 650 канадських доларів та отримає від банку Б 75 000 доларів США і 1 860 730 швейцарських франків.

Приклад 8.

Дилер за день уклав декілька угод з різними банками:

- 1) з банком А – купив 1,05 млн USD проти EUR за курсом 0,9663;
- 2) з банком В – продав 2,5 млн GBP проти USD за курсом 1,5810;
- 3) з банком А – продав 2,345 млн USD проти CHF за курсом 1,6545;
- 4) з банком С – продав 3,0 млн CHF проти GBP за курсом 2,3256;
- 5) з банком А – продав 1,45 млн EUR проти CHF за курсом 1,5835;
- 6) з банком В – купив 4,5 млн EUR проти GBP за курсом 0,7618;
- 7) з банком С – купив 250 тис. EUR проти CHF за курсом 1,1826;
- 8) з банком В – продав 1,85 млн EUR проти USD за курсом 2,0846;
- 9) з банком С – купив 540 тис. GBP проти EUR за курсом 1,9215;
- 10) з банком С – продав 1,25 млн CHF проти EUR за курсом 0,8495.

Розрахувати неттинг з банком А, В та С та позицію дилера за USD, GBP, CHF та EUR.

Розв'язок.

Для того, щоб визначити валютну позицію дилера по відповідних валютах, потрібно врахувати методику, наведену на сторінці 21 даних Методичних рекомендацій, а для того, щоб розрахувати неттинг з банком Б, потрібно застосувати методику проведення неттингу, наведену на сторінці 22, яка передбачає певну послідовність здійснення взаємозаліку між банком та банками-партнерами за кожною валютою, з якою проводяться операції:

Банки	№ операції	USD	GBP	CHF	EUR
Банк А	1	+1050000			-1014615
	2	-2345000		+3879802,5	
	3			+2296075	-1450000
	Неттинг	-1295000		+6175877,5	-2464615
Банк Б	1	+3952500	-2500000		
	2		-3428100		+4500000
	3	+3856510			-1850000
	Неттинг	+7809010	-5928100		+2650000
Банк С	1		+6976800	-3000000	
	2			-295650	+250000
	3		+540000		-1037610
	4			-1250000	+1061875
	Неттинг		+7516800	-4545650	+274265
Валютна позиція дилера		+6514010	+1588700	+1630227,5	+459650
		long USD «+» 6514010	long GBP «+» 1588700	long CHF «+» 1630227,5	long EUR «+» 459650

Відповідь: таким чином, дилер не буде розраховуватися з банком А, В та С повними сумами за операціями, а за результатами неттингу меншими сумами, що значно знизить ризик неотримання коштів і підвищить його платоспроможність. Дилер виплатить банку А 1295000 американських доларів, 2464615 євро та отримає 6175877,5 швейцарських франків від банку А; від банку В отримає 7809010 американських доларів та 2650000 євро та виплатить банку В 5928100 фунтів стерлінгів; виплатить банку С 4545650 швейцарських франків та отримає від банку С 7516800 фунтів стерлінгів та 274265 євро.

По закінченні робочого дня за підсумками проведених операцій в дилера утвориться відкрита довга позиція за всіма валютами, зокрема за доларами США у сумі 6514010 американських доларів, за фунтами стерлінгів у сумі 1588700 фунтів, за швейцарськими франками у сумі 1630227,5 франків та у євро в сумі 459650 євро.

Приклад 9.

Клієнт купує 300000 доларів США за курсом 8,05 грн. за 1 долар США і укладає форвардний контракт на продаж через 5 місяців цієї суми за курсом 8,15 грн. за 1 долар США. Куплену суму доларів клієнт розміщує на європейському ринку для отримання прибутку за ставкою «Лібор» – 5%.

Визначте:

а) суму гривень, необхідну для купівлі 300000 доларів США;

- б) яку суму отримає клієнт у доларах США за ставкою «Лібор»;
 в) яку суму отримає банк через 5 місяців (у гривнях);
 г) річну суму і норму прибутку.
 Зробіть висновки.

Розв'язок.

- Сума, необхідна для купівлі 300 000 доларів США, становить:
 $300\,000 \times 8,05 = 2\,415\,000$ грн.
- Обчислимо суму, яку клієнт отримає через п'ять місяців за ставкою «Лібор»:
 $300\,000 + \frac{300\,000 \times 5 \times 5}{100 \times 12} = 306\,250$ дол.
- Банк, продавши через 5 місяців 306 250 доларів США за форвардним курсом – 8,15 за 1 долар, отримає:
 $306\,250 \times 8,15 = 2\,495\,937,5$ грн.
- Річний прибуток від операції становить:
 $2\,495\,937,5 - 2\,415\,000 = 80\,937,5$ грн.
 Річна норма прибутку складе: $\frac{80\,937,5}{2\,415\,000} \times 100 = 3,35\%$

Приклад 10.

Англійська компанія «Холідей», яка випускає кондитерські вироби, хоче придбати у американської фірми «Резолт» 25 т полуничного джему. Сторони готують договір про поставку товару з 01.01.2016 р. на суму 1 млн. дол. США із розстрочкою оплати 1 рік за умови щоквартального погашення боргу і нарахованих відсотків (ставка відсотків за фірмовий кредит – 5,4% річних).

Обчисліть нарахування і погашення відсотків за фірмовий кредит з використанням прогресивного, регресивного та змішаного (пропорційного) способів нарахування відсотків. Складіть графіки погашення кредиту та нарахованих відсотків за всіма способами. Порівняйте результати і дайте обґрунтовані рекомендації щодо умов контракту.

Розв'язок:

Оскільки кредит повинен бути сплачений протягом одного року на умовах щоквартального погашення боргу і нарахованих відсотків, то таких платежів буде чотири. Для того, щоб обчислити нарахування і погашення відсотків за фірмовий кредит, спочатку визначаємо суму траншів за кредитом:

$$\frac{1\,000\,000}{4} = 250\,000 \text{ дол. США}$$

Для того, щоб визначити суму відсотків за користування кредитом, потрібно скористатися формулою, наведеною вище (див. форм.10).

- Обчислимо нарахування і сплату відсотків за допомогою прогресивного способу.

Сплата відсотків за кожний період (квартал) становитиме:

$$B1 = \frac{250\,000 \times 90 \times 5,4}{360 \times 100} = 3\,375 \text{ дол. США}$$

$$B2 = \frac{250000 \times 180 \times 5,4}{360 \times 100} = 6\,750 \text{ дол. США}$$

$$B3 = \frac{250000 \times 270 \times 5,4}{360 \times 100} = 10\,125 \text{ дол. США}$$

$$B4 = \frac{250000 \times 360 \times 5,4}{360 \times 100} = 13\,500 \text{ дол. США}$$

2. Обчислимо нарахування і сплату відсотків за допомогою регресивного способу:

$$B1 = \frac{1000000 \times 90 \times 5,4}{360 \times 100} = 13\,500 \text{ дол. США}$$

$$B2 = \frac{750000 \times 90 \times 5,4}{360 \times 100} = 10\,125 \text{ дол. США}$$

$$B3 = \frac{500000 \times 90 \times 5,4}{360 \times 100} = 6\,750 \text{ дол. США}$$

$$B4 = \frac{250000 \times 90 \times 5,4}{360 \times 100} = 3\,375 \text{ дол. США}$$

3. Обчислимо нарахування і сплату відсотків за допомогою пропорційного (змішаного) способу:

$$B = 13\,500 + 10\,125 + 6\,750 + 3\,375 = 33\,750 \text{ дол. США}$$

$$B \text{ сер.} = \frac{33750}{4} = 8\,437,5 \text{ дол. США.}$$

Графік платежів за контрактом

Номер траншу	Дата платежу	Сума основного боргу, до сплати	Сума нарахованих відсотків, що підлягає сплаті	Разом підлягає сплаті
Прогресивний спосіб				
1	01.04.2016	250 000	3 375	253 375
2	01.07.2016	250 000	6 750	256 750
3	01.10.2016	250 000	10 125	260 125
4	01.01.2017	250 000	13 500	263 500
Регресивний спосіб				
1	01.04.2016	1 000 000	13 500	263 500
2	01.07.2016	750 000	10 125	260 125
3	01.10.2016	500 000	6 750	256 750
4	01.01.2017	250 000	3 375	253 375
Пропорційний (змішаний) спосіб				
1	01.04.2016	250 000	8 437,5	258 437,5
2	01.07.2016	250 000	8 437,5	258 437,5
3	01.10.2016	250 000	8 437,5	258 437,5
4	01.01.2017	250 000	8 437,5	258 437,5

Відповідь: для покупця більш вигідний прогресивний спосіб нарахування відсотків та сплата рідшими внесками. Для продавця більш вигідний регресивний спосіб нарахування відсотків та сплата частішими внесками.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

- 1. Вид акредитива, відповідно до якого заздалегідь бронюються кошти в повній сумі на окремому рахунку:**
 - 1) покритий;
 - 2) револьверний;
 - 3) відзивний;
 - 4) непокритий.
- 2. Особа, якій адресується наказ про оплату векселя:**
 - 1) трасат;
 - 2) імпортер;
 - 3) ремітент;
 - 4) індосат.
- 3. Р.I.N. використовується:**
 - 1) на будь-яких платіжних документах;
 - 2) на пластикових картках;
 - 3) на дорожніх чеках;
 - 4) у клірингових палатах.
- 4. До дебетових платіжних інструментів належать:**
 - 1) чек;
 - 2) банківська тратта;
 - 3) поштовий переказ;
 - 4) усі відповіді правильні.
- 5. Процес передання, перевірки і в деяких випадках підтвердження платіжних доручень, що здійснюється до розрахунку, має назву:**
 - 1) кліринг;
 - 2) авізо;
 - 3) акцепт;
 - 4) хеджування.
- 6. Набір платіжних інструментів, банківських процедур і міжбанківських систем, поєднання яких забезпечує грошовий обіг разом із законодавчою базою, яка регламентує їх використання:**
 - 1) міжнародне інкасо;
 - 2) платіжна система;
 - 3) платіжний інструмент;
 - 4) усі відповіді правильні.
- 7. Будь-яка платіжна операція має:**
 - 1) кредитовий та дебетовий характер дії;
 - 2) потік інформації, що містить деталі платежу;
 - 3) грошовий потік;
 - 4) відповіді (2) та (3).
- 8. Цінний папір, який оформляється строго відповідно до вимог закону і містить безумовне абстрактне грошове зобов'язання:**
 - 1) чек;
 - 2) вексель;

- 3) облігація;
 - 4) акція.
- 9. Безумовна пропозиція платнику здійснити платіж вказаної грошової суми готівкою чи шляхом перерахування грошей на рахунок власника цього документа, виписаного на користь певної особи:**
- 1) переказний вексель;
 - 2) поштовий переказ;
 - 3) пластикова картка;
 - 4) іменний чек.
- 10. Необов'язковим реквізитом чека є:**
- 1) підпис чекодавця;
 - 2) місце платежу;
 - 3) сума чека;
 - 4) підпис чекоотримувача.
- 11. Чек, що може передаватися іншій юридичній особі для отримання коштів за ним без здійснення індосаменту:**
- 1) чек на пред'явника;
 - 2) іменний чек;
 - 3) ордерний чек;
 - 4) дорожній чек.
- 12. Чек може бути виписаний:**
- 1) у національній валюті;
 - 2) в іноземній валюті;
 - 3) у національній або іноземній валюті;
 - 4) в іноземній, з перерахуванням у національну валюту.
- 13. Поштові платіжні доручення використовують для:**
- 1) переказу великих сум грошей;
 - 2) переведення коштів з одного рахунка на інший;
 - 3) переказу невеликих сум особам, які не мають рахунка у банку;
 - 4) переказу грошей на рахунки в іноземних банках.
- 14. Фірмовий чек виписується:**
- 1) банком;
 - 2) фірмою на одержувача;
 - 3) для приватних фірм;
 - 4) на користь певної особи.
- 15. Розрахунки чеками заборонені:**
- 1) між юридичними особами;
 - 2) між юридичною і фізичною особами;
 - 3) при переказі коштів громадян у вклади на рахунки банку;
 - 4) між фізичними особами.
- 16. Акредитив виставляє:**
- 1) покупець;
 - 2) банк експортера;
 - 3) постачальник;
 - 4) платник.
- 17. Експортерам бажано уникати акредитива:**

- 1) безвідзивного;
 - 2) покритого;
 - 3) револьверного;
 - 4) відзивного.
- 18. Для якої умови оплати за зовнішньоторговельною операцією характерне зберігання товаророзпорядчих документів в банку імпортера і передача їх імпортеріві в момент оплати:**
- 1) передоплата;
 - 2) акредитив;
 - 3) інкасо;
 - 4) відкритий рахунок?
- 19. Найбільш сприятлива умова оплати для імпортера:**
- 1) інкасо;
 - 2) 100%-ний аванс;
 - 3) акредитив;
 - 4) відкритий рахунок.
- 20. Найбільш сприятлива умова оплати для експортера:**
- 1) інкасо;
 - 2) 100%-ний аванс;
 - 3) акредитив;
 - 4) відкритий рахунок.
- 21. Поручництво, гарантія, згідно з якою аваліст (особа, яка поручилася) бере на себе відповідальність за оплату векселя перед його власником:**
- 1) аваль;
 - 2) індосамент;
 - 3) інкасо;
 - 4) цесія.
- 22. Попередня виплата імпортером відповідної грошової суми в рахунок передбачених платежів за поставлені для нього товари:**
- 1) авізо;
 - 2) акредитив;
 - 3) акцепт;
 - 4) аванс.
- 23. Офіційне поштове чи телеграфне повідомлення, сповіщення про здійснення платежів або зміни стану взаємних розрахунків:**
- 1) цесія;
 - 2) аваль;
 - 3) авізо;
 - 4) індосамент.
- 24. Згода імпортера (платника) оплатити у встановлений термін переказний вексель (тратту), виставлений на оплату рахунок, задовольнити інші вимоги про оплату:**
- а) акцепт;
 - б) інкасо;
 - в) акредитив;
 - г) аваль.

- 25. Банк, який здійснює платежі, розрахунки, інші операції за дорученням іншого банку і за його рахунок на підставі кореспондентського договору:**
- 1) банк-кореспондент;
 - 2) інкасуєчий банк;
 - 3) банк-ремітент;
 - 4) банк-гарант.
- 26. Поручництво банку-гаранта за виконання зобов'язань свого клієнта:**
- 1) банківська гарантія;
 - 2) тратта;
 - 3) кліринг;
 - 4) доручення.
- 27. Платежі, які здійснюються на основі платіжних вимог у безумовному порядку, що не вимагають згоди платника на їх оплату:**
- 1) термінові;
 - 2) клірингові;
 - 3) безакцептні;
 - 4) акцептовані.
- 28. Експортер, якому призначений грошовий платіж, отримувач інвалюти за експорт товару:**
- 1) цесіант;
 - 2) бенефіціар;
 - 3) трасант;
 - 4) трасат.
- 29. Грошові знаки іноземних держав, кредитні та платіжні документи, які використовуються в міжнародних розрахунках:**
- 1) валюта іноземна;
 - 2) валюта платежу;
 - 3) тверда валюта;
 - 4) конвертована валюта.
- 30. Валюта, в якій оплачується товар при зовнішньоторговельній операції;**
- 1) валюта іноземна;
 - 2) валюта платежу;
 - 3) тверда валюта;
 - 4) конвертована валюта.
- 31. Валюта, в якій встановлюється ціна товару в зовнішньоторговельному контракті:**
- 1) іноземна валюта;
 - 2) конвертована валюта;
 - 3) валюта угоди;
 - 4) тверда валюта.
- 32. Небезпека валютних втрат внаслідок зміни курсу «валюти угоди» до «валюти платежу» в період між підписанням контракту і здійсненням за ним платежу:**
- 1) хедж;
 - 2) овердрафт;
 - 3) кліринг;

- 4) валютний ризик.
- 33. Цінний папір у вигляді письмового зобов'язання у відповідній формі:**
- 1) коносамент;
 - 2) вексель;
 - 3) сертифікат;
 - 4) гарантія.
- 34. Вартість у цінах, вказаних в рахунку-фактурі іноземного постачальника, плюс витрати з доставки товару до кордону та інші накладні витрати:**
- 1) імпортна вартість товару;
 - 2) контрактна вартість;
 - 3) експортна вартість;
 - 4) заставна вартість.
- 35. Документ, який видається перевізником вантажу його відправнику, засвідчує прийняття вантажу до перевезення і містить зобов'язання доставити вантаж у пункт призначення і передати його отримувачу:**
- 1) платіжне доручення;
 - 2) коносамент;
 - 3) індосамент;
 - 4) рахунок-фактура.
- 36. Форма міжнародних безготівкових розрахунків, яка означає зобов'язання банку однієї країни отримати за дорученням експортера від імпортера суму платежу за договором проти передачі останньому документів (фінансових, комерційних) і перерахувати її експортеру:**
- 1) міжнародне інкасо;
 - 2) чисте інкасо;
 - 3) чистий акредитив;
 - 4) документарний акредитив.
- 37. Форма міжнародного грошового обігу, за якої зберігання і рух інвалютних коштів здійснюється без участі готівкової інвалюти, шляхом зарахування її на банківський рахунок і переказу з рахунка платника на рахунок отримувача:**
- 1) кліринг;
 - 2) акцепт;
 - 3) міжнародні безготівкові розрахунки;
 - 4) фіксинг.
- 38. Форма міжнародних торговельних безготівкових розрахунків, яка полягає в дорученні банку однієї країни банку іншої країни здійснити оплату документів за відвантажений товар за рахунок спеціально заброньованих грошових коштів:**
- 1) відкритий рахунок;
 - 2) 100%-ний аванс;
 - 3) інкасо;
 - 4) міжнародний акредитив.
- 39. Одна з найпоширеніших безготівкових форм міжнародних розрахунків комерційних банків за дорученням своїх клієнтів за допомогою платіжних доручень, адресованих банком однієї країни банку іншої**

країни:

- 1) міжнародний банківський переказ;
- 2) платіжне доручення;
- 3) банківський акцепт;
- 4) банківський аваль.

40. Рахунок, що відкриває банк однієї країни для банку-кореспондента іншої країни, на якому відображають взаємні платежі:

- 1) міжнародний рахунок ностро;
- 2) міжнародний рахунок лоро;
- 3) кліринг;
- 4) спецкартрахунок.

41. Рахунок банку однієї країни у банку-кореспонденті іншої країни, на якому відображено взаємні платежі:

- 1) міжнародний рахунок ностро;
- 2) міжнародний рахунок лоро;
- 3) кліринг;
- 4) спецкартрахунок.

42. Особлива форма надання короткотермінового кредиту клієнта банку, якщо величина платежу перевищує залишок коштів на рахунку клієнта:

- 1) кліринг;
- 2) факторинг;
- 3) овердрафт;
- 4) форфейтинг.

43. Оформлені письмово платіжні вимоги або доручення клієнтів на перерахування грошових коштів у безготівковому вигляді для оплати товарів:

- 1) розрахункові документи;
- 2) платіжні документи;
- 3) банківські документи;
- 4) усі відповіді правильні.

44. Зворотна вимога про відшкодування, повернення сплаченої суми:

- 1) реверс;
- 2) овердрафт;
- 3) реверс і овердрафт;
- 4) регрес.

45. У міжнародних розрахунках банк, який пересилає інвалютний платіж експортеру:

- 1) емітент;
- 2) ремітент;
- 3) кореспондент;
- 4) індосант.

46. Універсальна система фінансового обслуговування клієнтів, за якого фактор-компанія бере на себе їх кредитування до повернення їм боргу, а також бухгалтерське, збутове, страхове, рекламне обслуговування клієнтів:

- 1) франчайзинг;

- 2) індосамент;
 - 3) форфейтинг;
 - 4) факторинг.
- 47. Форма кредитування банком експортера шляхом викупу в нього грошового зобов'язання імпортера про оплату товару, дострокової оплати вартості товару експортера за відповідне винагородження:**
- 1) форфейтинг;
 - 2) факторинг;
 - 3) лізинг;
 - 4) франчайзинг.
- 48. Страхування, зниження ризику від втрат, зумовлених несприятливими для експортерів та імпортерів змінами ринкових цін на товари порівняно з контрактними цінами:**
- 1) цесія;
 - 2) аваль;
 - 3) хеджування;
 - 4) коносамент.
- 49. Ціни, за якими здійснюється експорт національних або імпорт закордонних товарів. Формування цих цін принципово відрізняється від визначення національних цін. Найефективніший спосіб їх визначення – метод конкурентних матеріалів, заснований на зіставленні цін фірм, що виробляють і реалізують на світовому ринку аналогічні або подібні за техніко-економічними параметрами товари:**
- 1) зовнішньоторговельні ціни;
 - 2) демпінгові ціни;
 - 3) вільні ціни;
 - 4) усі відповіді правильні.
- 50. Грошовий документ встановленої форми, який є безумовним розпорядженням, наказом чекодавця банку про виплату тримачу даного документа вказаної суми грошей:**
- 1) платіжне доручення;
 - 2) чек;
 - 3) тратта;
 - 4) жодної правильної відповіді.
- 51. Співвідношення між двома валютами (жодна з яких не є доларом США), що визначається на підставі цих валют до третьої, переважно до долара США:**
- 1) курс купівлі;
 - 2) курс продажу;
 - 3) крос-курс;
 - 4) валютне котирування.
- 52. Різновид строкових операцій, що полягає в купівлі-продажу валюти між двома суб'єктами з наступною передачею валюти в обумовлений строк і за курсом, визначеним у момент укладання контракту:**
- 1) операції спот;
 - 2) форвардні операції;

- 3) ф'ючерсні операції;
 - 4) опціонні операції.
- 53. Різновид строкових операцій, в яких два контрагенти зобов'язуються купити або продати певну суму валюти в певний час за курсом, установленим у момент укладання угоди:**
- 1) операції спот;
 - 2) форвардні операції;
 - 3) ф'ючерсні операції;
 - 4) опціонні операції.
- 54. Різновид строкових операцій, за яких між учасниками укладається особлива угода, що надає одному з них право (але не обов'язок) купити чи продати другому певну суму валюти в установлений строк (чи протягом певного строку) і за узгодженим сторонами курсом:**
- 1) операції спот;
 - 2) форвардні операції;
 - 3) ф'ючерсні операції;
 - 4) опціонні операції.
- 55. Операції щодо купівлі-продажу валюти на умовах її поставки банками-контрагентами не пізніше ніж на другий банківський день з дня укладання угоди за курсом, що зафіксований на момент її укладання:**
- 1) операції спот;
 - 2) форвардні операції;
 - 3) ф'ючерсні операції;
 - 4) опціонні операції.
- 56. Комбінація двох конверсійних операцій з валютами на умовах спот і форвард, які здійснюються одночасно і розраховані на одну і ту ж валюту:**
- 1) валютна позиція;
 - 2) валютна спекуляція;
 - 3) валютний арбітраж;
 - 4) валютний своп.
- 57. Операції банків з використанням різниці в курсах валют на ринках різних країн та/або зміни курсів протягом певного періоду:**
- 1) валютна позиція;
 - 2) валютна спекуляція;
 - 3) валютний арбітраж;
 - 4) валютний своп.
- 58. Купівля-продаж валюти з метою одержання додаткового доходу за сприятливої зміни обмінного курсу:**
- 1) валютна позиція;
 - 2) валютна спекуляція;
 - 3) валютний арбітраж;
 - 4) валютний своп.
- 59. Операції банків з використанням різниці в курсах валют на ринках різних країн та/або зміни курсів протягом певного періоду:**
- 1) валютна позиція;

- 2) валютна спекуляція;
- 3) валютний арбітраж;
- 4) валютний своп.

60. Дата валютування – це:

- 1) дата укладання валютної угоди;
- 2) дата поставки товару;
- 3) фіксація курсу національної одиниці в іноземній валюті;
- 4) дата поставки коштів на рахунок контрагента.

61. Дата досягнення сторонами угоди домовленості щодо умов угоди, передбачених чинним законодавством та міжнародною практикою – це:

- 1) дата укладання угоди;
- 2) дата поставки товару;
- 3) фіксація курсу національної одиниці в іноземній валюті;
- 4) дата поставки коштів на рахунок контрагента.

62. Взаємозалік зобов'язань між банком та банками-партнерами за кожною валютою, з якою проводяться операції:

- 1) опціон валютний;
- 2) неттинг;
- 3) валютна позиція;
- 4) валютне котирування.

63. Пряме котирування – це:

- 1) вартість одиниці іноземної валюти, що виражається в певній кількості національної валюти;
- 2) вартість одиниці національної валюти, що виражається в певній кількості іноземної валюти;
- 3) курс, згідно з яким банк продає валюту;
- 4) курс, згідно з яким банк купує валюту.

64. Непряме котирування – це:

- 1) вартість одиниці іноземної валюти, що виражається в певній кількості національної валюти;
- 2) вартість одиниці національної валюти, що виражається в певній кількості іноземної валюти;
- 3) курс, згідно з яким банк продає валюту;
- 4) курс, згідно з яким банк купує валюту.

65. Різниця між курсами продавця та покупця – це:

- 1) маржа;
- 2) крос-курс;
- 3) фіксинг;
- 4) курс спот.

66. Якщо пасиви і зобов'язання за проданою валютою перевищують активи за нею, валютна позиція вважається:

- 1) відкритою;
- 2) закритою;
- 3) короткою;
- 4) довгою.

67. Сума активів та позабалансових вимог збігається із сумою балансових та

позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті:

- 1) валютна позиція відкрита;
- 2) валютна позиція відкрита довга;
- 3) валютна позиція відкрита коротка;
- 4) валютна позиція закрита.

68. Сума активів та позабалансових вимог перевищує суму балансових та позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті:

- 1) валютна позиція відкрита;
- 2) валютна позиція відкрита довга;
- 3) валютна позиція відкрита коротка;
- 4) валютна позиція закрита.

69. Сума активів та позабалансових вимог у певній іноземній валюті не збігається із сумою балансових та позабалансових зобов'язань у цій самій валюті:

- 1) валютна позиція відкрита;
- 2) валютна позиція відкрита довга;
- 3) валютна позиція відкрита коротка;
- 4) валютна позиція закрита.

70. Сума балансових та позабалансових зобов'язань перевищує суму активів та позабалансових вимог у кожній іноземній валюті:

- 1) валютна позиція відкрита;
- 2) валютна позиція відкрита довга;
- 3) валютна позиція відкрита коротка;
- 4) валютна позиція закрита.

71. Зниження курсу національної валюти по відношенню до іноземних валют або міжнародних лічильних одиниць:

- 1) ревальвація;
- 2) девальвація;
- 3) валютна інтервенція;
- 4) валютні обмеження.

72. Підвищення курсу національної валюти по відношенню до міжнародної валюти або міжнародних лічильних одиниць:

- 1) ревальвація;
- 2) девальвація;
- 3) валютна інтервенція;
- 4) валютні обмеження.

73. Втручання центрального банку в операції на валютному ринку для того, щоб впливати на курс національної валюти:

- 1) диверсифікація валютних резервів;
- 2) девізна політика;
- 3) валютна інтервенція;
- 4) валютні обмеження.

74. Обмеження, що вводяться державою на операції з валютою, золотом та іншими валютними цінностями:

- 1) диверсифікація валютних резервів;
- 2) девізна політика;

- 3) валютна інтервенція;
 - 4) валютні обмеження.
- 75. Політика держав, банків, направлена на регулювання структури валютних резервів шляхом включення до їх складу різних валют з метою забезпечення міжнародних розрахунків, проведення валютної інтервенції та захисту валютних втрат:**
- 1) диверсифікація валютних резервів;
 - 2) девізна політика;
 - 3) валютна інтервенція;
 - 4) валютні обмеження.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Фінансові посередники на міжнародному фінансовому ринку.
2. Проблеми державного регулювання міжнародного фінансового ринку.
3. Інструментарій міжнародного фінансового ринку.
4. Інструментарій ринку капіталів.
5. Операції з золотом на міжнародних фінансових ринках.
6. Роль комерційних банків на валютному ринку України.
7. Державне регулювання валютних операцій комерційних банків.
8. Історія створення міжнародної платіжної системи СВІФТ.
9. Особливості розвитку системи пластикових карток в Україні.
10. Застосування чекової форми розрахунків в Україні.
11. Особливості розрахунків за допомогою банківських переказів в Україні.
12. Аналіз досвіду використання акредитивної форми розрахунків в Україні.
13. Використання банківських гарантій при проведенні міжнародних розрахунків.
14. Застосування інкасової форми розрахунків в Україні.
15. Вексельна форма розрахунків в Україні.
16. Зміст та процедура укладання кредитної угоди.
17. Міжнародні методики проведення кредитного аналізу.
18. Кредитний моніторинг по зарубіжних кредитних лініях.
19. Перспективи факторингу в Україні.
20. Шляхи раціоналізації розрахункових та кредитних операцій в ЗЕД українських підприємств.
21. Схема застосування акредитивів при експортних угодах.
22. Схема застосування акредитивів при імпортних угодах.
23. Діяльність центрального банку держави на валютному ринку країни.
24. Державні методи регулювання валютного ринку.
25. Проблеми формування офіційного валютного резерву в Україні.
26. Фінансові посередники на міжнародному фінансовому ринку.
27. Проблеми державного регулювання міжнародного фінансового ринку.
28. Інструментарій міжнародного валютного ринку.
29. Інструментарій ринку капіталів.
30. Операції із золотом на міжнародних фінансових ринках.

31. Роль комерційних банків на валютному ринку України.
32. Державне регулювання валютних операцій комерційних банків в Україні.
33. Історія створення міжнародної платіжної системи СВІФТ.
34. Особливості розвитку системи пластикових карток в Україні.
35. Застосування чекової форми розрахунків в Україні.
36. Особливості розрахунків за допомогою банківських переказів в Україні.
37. Аналіз досвіду використання акредитивної форми розрахунків в Україні.
38. Використання банківських гарантій при проведенні міжнародних розрахунків.
39. Застосування інкасової форми розрахунків в Україні.
40. Вексельна форма розрахунків в Україні.
41. Зміст та процедура укладення кредитної угоди.
42. Міжнародні методики проведення кредитного аналізу.
43. Кредитний моніторинг по зарубіжних кредитних лініях.
44. Проблеми лізингу в Україні.
45. Перспективи факторингу в Україні.
46. Шляхи націоналізації розрахункових та кредитних операцій в ЗЕД українських підприємств.
47. Схема застосування акредитивів при експортних угодах.
48. Схема застосування акредитивів при імпортних угодах.
49. Можливості проведення валютного арбітражу комерційними банками України.
50. Особливості ринку ф'ючерсів на фінансовому ринку України.
51. Досвід діяльності Лондонської ф'ючерсної біржі.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТІВ

Одним із видів індивідуальної роботи студентів є підготовка рефератів за запропонованими темами. Тему реферату студент обирає самостійно відповідно до наведеного переліку. Теми робіт не повинні повторюватись у межах однієї групи студентів.

Виконання реферату складається з таких етапів:

- складання плану реферату;
- вивчення спеціальної літератури за темою;
- добір і вивчення додаткової літератури за темою;
- добір практичного і статистичного матеріалу та його обробка;
- оформлення списку літератури.

Індивідуальна робота студентів ґрунтується на проведенні викладачем індивідуальних консультацій з таких питань:

- вибір теми реферату відповідно до здібностей, рівня підготовленості та професійної орієнтації студента з метою подальшого використання його під час виконання курсових і випускних робіт спеціаліста та магістерської роботи;
- добір літератури та статистично-довідкового матеріалу за обраною темою;
- визначення структури реферату;
- роз'яснення студентові незрозумілих для нього питань з обраної теми;
- підготовка доповіді до захисту реферату.

Література, яку можна використовувати під час підготовки до реферату, наведена в програмі курсу. Враховуючи, що економічне життя сьогодні досить динамічне, студентам рекомендується добирати додаткову літературу самостійно. Особливо це стосується законів та урядових постанов. Варто залучати поточні матеріали, опубліковані в журналах «Вісник НБУ», «Економіка України», «Фінанси України», «Банківська справа», «Актуальні проблеми економіки», «Регіональна економіка», «Економіка та держава» та використовувати інформаційні ресурси, зокрема мережу Інтернет.

Студент може запропонувати нову власну актуальну тему реферату, яка має відповідати програмі курсу та бути узгоджена з викладачем.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Суть та поняття валютного курсу. Які фактори впливають на валютний курс?
2. Які ви знаєте методи визначення валютних курсів? Фіксований та плаваючий валютні курси.
3. Державне регулювання валютних відносин.
4. Сутність конвертованості валют.
5. Ступінь конвертованості валюти та його ефективність. Види конвертованості валют.
6. Економічний зміст платіжного балансу.
7. Структура платіжного балансу.
8. Методи регулювання платіжного балансу.
9. Фактори, які впливають на стан платіжного балансу.
10. Валютна система та її елементи.
11. Еволюція валютної системи.
12. Регіональні валютно-фінансові угруповання.
13. Валютний союз країн ЄС.
14. Сутність, види та класифікація валютних операцій.
15. Валютне котирування.
16. Поняття та правила визначення кросс-курсів валют.
17. Характеристика угод типу „спот».
18. Валютна позиція банків.
19. Сутність форвардної валютної угоди.
20. Розрахунок теоретичного форвардного курсу.
21. Валютування форвардних контрактів. Форвардні контракти на ламану дату і з правом вибору дати. Форвардні кросс-курси.
22. Закриття та продовження форвардного контракту. Ефективність форвардного контракту.
23. Поняття валютних свопів та їх класифікація.
24. Практика укладання угод „своп «.
25. Свопи з датами валютування до „споту» (своп tom/next) і форвард/форвард.
26. Використання угод „своп «.

27. Суть та поняття валютного опціону.
28. Організація торгівлі опціонними контрактами та система маржі.
29. Опціонні стратегії та хеджування опціонами.
30. Поняття фінансових ф'ючерсів та визначальні риси ф'ючерсних ринків.
31. Ф'ючерсна ціна та особливості її формування для валютного ф'ючерса.
32. Біржова торгівля ф'ючерсними контрактами і система маржі.
33. Суть арбітражу. Валютний арбітраж, його види.
34. Операції з процентним арбітражем. Суть позитивного процентного арбітражу.
35. Відкриття та ведення валютних рахунків в іноземній валюті.
36. Сутність кореспондентських відносин між комерційними банками.
Кореспондентські рахунки, та формування кореспондентських відносин.
37. Система СВІФТ.
38. Особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків.
39. Недокументарні форми розрахунків.
40. Документарні форми розрахунків.
41. Валютно-фінансові і платіжні умови зовнішньоторгових угод.
42. Суть міжнародного кредиту. Форми міжнародного кредиту.
43. Кредитні операції.
44. Депозитні операції.
45. Лізингові операції.
46. Факторингові операції.
47. Форфейтингові операції.
48. Валютно-фінансові і платіжні умови міжнародного кредиту.
49. Суть валютних ризиків.
50. Система захисних застережень.
51. Сучасні методи страхування валютного ризику.
52. Суть хеджування.
53. Методи страхування кредитного ризику.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
3. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>
4. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і контролю» від 19.02.1993 р. за № 15-93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/15-93>

Базова

5. Івасів Б.С. Міжнародні розрахунки: [Підручник]. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 223 с.
6. Міжнародні валютно-кредитні відносини / За ред. А.С. Філіпенка. – К., 1997. – 192 с.
7. Міжнародні розрахунки та валютні операції : [навч. посіб.] / За ред. Савлука М.І. – К. : КНЕУ, 2002. – 390 с.
8. Мілай А.О. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: [навч. посіб.] / А.О. Мілай. – К.: Міжрег. акад. упр. персоналом, 2007.-384 с.
9. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В. Руденко. – К.: Центр учбової книги, 2003. – 616 с.
10. Руденко Л.В. Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій в банках: [Навч. посібник]. – К.: Видавництво центр «Академія», 2002. – 614 с.
11. Шевчук І.М. Міжнародні розрахунки і валютні операції: [навч.- метод. посіб.] / І.М. Шевчук. – Л.: Львів. комерц. акад., 2004. – 147 с.

Допоміжна

12. Гроші та кредит: [Підручник] / Б.С. Івасів, М.І. Савлук, В.А. Ющенко та ін.; За ред. Б.С. Івасіва. – Тернопіль: Карт-бланш, 2000. – 376 с.
13. Гроші та кредит: [Підручник]. – 3-тє вид., перероб. і доп. / М.Л. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; За заг. ред. М.Л. Савлука. – К.: КНЕУ, 2002.
14. Международная торговля: финансовые операции, страхование и другие услуги / [Пер. с англ.] – К.: Торг.-изд. бюро ВНУ, 1994. – 164 с.
15. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: [Учебник] / Под ред. Л.Н. Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 1994. – 208 с.
16. Збірник контрактів та нормативних актів. Інкотермс. (З можливістю копіювання). – К.: Сплайн, 2000. – 72 с.
17. Международные расчеты по коммерческим операциям. 4.1. Аккредитив. 4.2. Инкассо. Ч.3. Определение оптимальных форм и условий расчетов. Типовые условия платежей по экспорту и импорту. Гарантии. – М.: Консалтбанк, 1994. – 176 с.
18. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції: [навч. посіб. для студ.] / З.В. Михайлів, З.П. Гаталяк, Н.І. Горбаль. – Л.: Львівська політехніка, 2004. – 242 с.
19. Міжнародні розрахунки та валютні операції: [навч. посіб.] / Т.С. Шемет, А.М. Коряк, О.М. Діба. – К.: Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана, 2009. – 348 с.
20. Ющенко В.А., Міщенко В.І. Управління валютними ризиками: [Навч. посібник]. – К.: Тов. «Знання», КОО, 1998. – 364 с.
21. Ющенко В.А., Міщенко В.І. Валютне регулювання: [Навч. посібник]. – К.: Тов. «Знання», КОО, 1998. – 248 с.

Методичні рекомендації
до проведення практичних занять
з дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції»
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит»

Видруковано у редакційно-видавничому центрі МДУ
89600 м. Мукачево
вул. Ужгородська, 26
тел. 2-11-09